MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Valitukset torppaavat syrjäseudulle tulevan valokuituverkon ja sille myönnetyt EU-tuet hallinto-oikeuden pitkien käsittelyaikojen takia. **JAANA RÄIHÄLÄ KESKISUOMALAISESSA**

Rehnistä uusi maatalousmeppi

Toukokuun europarlamenttivaaleissa valitut parlamentaarikot järjestäytyivät viime viikolla. Koko viisivuotisen parlamenttikauden kannalta merkittävin asia oli valiokuntapaikkojen jakaminen.

Valiokunnat ovat EU-parlamentissa erittäin keskeisiä vaikuttamisen paikkoja, koska niissä valmistellaan asiat koko parlamenttia varten. On todella harvinaista, että valiokunnissa valmistellut päätökset muuttuvat parlamentin käsittelyssä.

Valiokunnassa asiantunteva ja yhteistyötaitoinen meppi pystyy vaikuttamaan vahvasti parlamentin päätöksiin riippumatta siitä, mihin ryhmään hän kuuluu ja mistä maasta on lähtöisin.

EU-parlamentin yksi tärkeimmistä valiokunnista on maatalousvaliokunta. Maatalouspolitiikka on edelleen EU:n ainoaa niin sanottua yhteistä politiikkaa. Tämä tarkoittaa, että lähes kaikki maataloutta koskevat asiat päätetään EU:n tasolla.

Maatalousvaliokunnan merkitystä korostaa myös, että lähes puolet EU:n budjetista kuluu yhteisen maatalouspolitiikan rahoittamiseen.

Maatalousvaliokunnan tärkeys näkyi myös halukkuutena valiokunnan jäseneksi. Suomalaisista valiokuntaan pyrkivät kokoomuksen Petri Sarvamaa ja keskustan Olli Rehn.

Kovasta yrityksestä huolimatta viime parlamenttikaudella maatalousvaliokunnan varajäsenenä ollut Sarvamaa ei pystynyt paikkaansa uusimaan. Hänen parlamenttiryhmänsä EPP:n paikat menivät suurempien jäsenmaiden edustajille.

Sarvamaa valittiin kuitenkin budjettivaliokunnan varapuheenjohtajaksi ja jäseneksi talousarvion tarkastusvaliokuntaan.

Suomen ainoaksi edustajaksi maatalousvaliokuntaa valittiin Olli Rehn. Varsinaiseksi jäseneksi Rehnkään ei päässyt, mutta varsinaisen jäsenen ja varajäsenen vaikutusvallassa ei ole käytännössä merkittävää eroa.

Viime parlamenttikaudella Sarvamaa osoitti, että varapaikaltakin voi vaikuttaa. Huolimatta siitä, että Sarvamaa tuli europarlamenttiin kesken kauden, hän junaili Etelä-Suomen maatalouden kansalliselle tuelle jatkopykälän EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan.

Rehnillä on hyvät mahdollisuudet nousta vahvaksi maatalousmepiksi. Rehn on ollut yli kymmenen vuotta Euroopan komission komissaarina ja niistä viisi viimeistä vuotta

Olli Rehn on ainoa suomalainen EU-parlamentin maatalousvaliokunnassa.

talouskomissaarina. Lisäksi hänellä on aikaisempaa kokemusta sekä eduskunnasta että europarlamentista.

Rehnin painoarvoa lisää, että hänet valittiin myös yhdeksi parlamentin varapuhemiehistä. Hän on jäsenenä myös kansainvälisen kaupan valiokunnassa, jossa käsitellään muun muassa EU:n ja Yhdysvaltojen välisiä vapaakauppaneuvotteluja.

Myös muut suomalaismepit onnistuivat pääsemään tärkeisiin valiokuntiin. Ympäristövaliokuntaan valittiin peräti neljä suomalaista: Anneli Jäätteenmäki (kesk.) ja Nils Torvalds (r.) ovat varsinaisia jäseniä ja Sirpa Pietikäinen (kok.) ja Merja Kyllönen (vas.) varajäseniä.

Myös ympäristövaliokunnassa käsiteltävillä asioilla on vahva yhteys ja vaikutus maaseutuun ja maatalouteen. Valiokunnassa käsiteltäviin asioihin kuuluvat muun muassa ilmastoasiat, biopolttoaineet, luonnonsuojelu ja elintarvikkeiden alkuperämerkinnät.

Suomella on 751-jäsenisessä EU-parlamentissa vain 13 edustajaa. Siitä huolimatta suomalaiset onnistuivat valiokuntien paikkajaossa hyvin. Seuraavat viisi vuotta näyttävät, miten he osaavat mahdollisuuksiaan hyödyntää.

Suomen kannalta paras tulos saavutetaan, kun yhteistyö europarlamentaarikkojen, eduskunnan ja hallituksen välillä on saumatonta.

> **Suomalaiset onnistuivat valiokuntien paikkajaossa hyvin.**

Ovet avautuvat

Verkkosivusto Avoinmaaseutu.fi tuo tilat ja niiden tuotteet kuluttajien ulottuville. Se kokoaa ruokaketjun avoimuutta vaalivia tiloja ja myy suomalaisten pientuottajien elintarvikkeita.

Kuukausi sitten avattu sivusto on syntynyt Kivijärvellä asuvien maidontuottajien Heini Hakkaraisen ja Jussi Kinnusen ideasta ja heidän ponnistelujensa tuloksena.

Nyt sivustolla on jo yli 70 tilaa, jotka ovat valmiita avaamaan ovensa kuluttajille eri puolilla Suomea. Verkkokaupassa on myynnissä lähes 400 tuotenimikettä. Ruuan lisäksi tarjolla on muun muassa lahja- ja koristeesineitä, kosmetiikkaa, pesuaineita, lankaa ja kirjoja.

Pitkissä ruokaketjuissa alkuperä usein hämärtyy, eikä ole mikään ihme, että kotimaisuus ja lähiruoka ovat alkaneet kiinnostaa.

Yhä useampi kuluttaja haluaa tietää, missä ja miten heille myytävä ruoka on tuotettu ja valmistettu, mutta vain ani harvalla on enää elävää kosketusta nykypäivän maatalouteen ja ruuan tuottajiin.

Sivusto tuo kaivattua avoimuutta ruokaketjuun – nykyaikaisen väylän maaseudulla työtä tekevien ja kuluttajien välille. Osa tiloista järjestää avoimien ovien päiviä tai muita tapahtumia, osa ottaa kävijöitä vastaan erikseen sopien.

Tiloilta vaaditaan aikaa ja viitseliäisyyttä avata ovensa vieraille ja kohdata heidän työstään kiinnostuneet.

Työ on kuitenkin tärkeää, sillä kotimaisen tuotannon on kyettävä täyttämään kuluttajien odotukset korkeasta laadusta ja hyväksyttävistä tuotantotavoista.

Sen lisäksi että ruokaketjun on oltava läpinäkyvä, on pidettävä se, mikä on luvattu.

VIERASYLIÖ

Happamuus ja viileys vähentävät maatalouden ammoniakkipäästöjä

Ammoniakkipäästöistä on kirjoitettu viime aikoina runsaasti johtuen päästöjen vähentämistarpeista ja niihin liittyvistä toimenpiteistä.

Ammoniakkipäästöjä syntyy kotieläinten lannassa ja ne vapautuvat kotieläinrakennuksessa, varastoinnissa ja levityksessä. Koko ketju pitää siis olla kunnossa ja hallinnassa.

Lannassa olevien typpiyhdisteiden määrä vaikuttaa siihen, kuinka paljon siinä on potentiaalia ammoniakin muodostumiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ruokinnalla voidaan vaikuttaa myös päästöihin.

Ammoniakki syntyy lannassa mikrobitoiminnan ja kemiallisten reaktioiden kautta. Ammoniakin muodostumiseen vaikuttavat lannan lämpötila ja happamuus (pH). Kylmässä lannassa tapahtuu hyvin vähän ammoniakin muodostumista. Lämpötilan vaikutusluvut vaihtelevat eri tutkimuksissa.

Esimerkiksi 20-asteisen lannan päästöt voivat olla kuusikymmenkertaiset 0-asteisen lannan päästöihin verrattuna.

Suomen ja Keski-Euroopan ulkoilman keskimääräinen lämpötilaero on noin kuusi astetta. Jos lannan lämpötila on myös tämän verran alhaisempi, ammoniakin kaasuuntumispotentiaali on tämän mukaan meillä 20–30 prosenttia alhaisempi kuin Keski-Euroopassa.

> **Kulutustottumukset ja ruuan kysyntä vaikuttavat alkutuotannon ohella päästöihin.**

Tämä pätee vain varastossa ja kylmissä rakennuksissa olevalla lannalle. Lämpimissä rakennuksissa oleva lanta on lämpimämpää ja päästöero pienempi.

Turve sitoo ammoniakkia

Lannan happamuuden eli pH-arvon muutos yhden yksikön verran muuttaa päästöjä kymmenkertaisesti. Esimerkiksi arvon lisääntyminen pH-arvosta 7 arvoon 8 muuttaa päästöt kymmenkertaisiksi, kun lämpötila on sama.

Turpeen käyttö kuivikkeena alentaa pH-arvoa ja vähentää päästöjä. Lisäksi turve sitoo ammoniakkia.

Kun ammoniakkia syntyy lannassa, se nousee lannan ja ilman rajapinnalle ja haihtuu ilmaan. Haihtumismäärään vaikuttavat lannan pinta-ala, ilman virtausnopeus pinnalla ja se, onko lantakerroksen pinnalla haihtumista estävä kerros.

Mitä suurempi ilmanvirtaus pinnalla on, sen nopeampaa haihtuminen on. Jos lannan pinnalla on kuorettumaa tai muuta haihtumista estävää kerrosta (olkia, Leca-soraa, styroksia, turvetta), haihtuminen on vähäistä.

Suomessa ja Virossa tehdyissä ammoniakin päästömittauksissa (Teye F. Microclimate and gas emissions in dairy buildings: Instrumentation, theory and measurements. https://helda.helsinki.fi/handle/10138/20762) ammoniakin päästömäärät ovat olleet 0,02–0,42 grammaa tunnissa lannan vapaata neliön kokoista pinta-alaa kohden.

Lämpötilan vaikutus näkyi mittauksissa selvästi, suurimmat päästöt tulivat kesähelteillä ja pienimmät talvipakkasilla. Keskimääräinen arvo oli 0,08 grammaa tuntia ja neliömetriä kohti, joka vastasi likimain yhdeksää kiloa vuodessa lehmää kohden.

Korjauskertoimet päästölaskennassa

Suomessa on vuoden 2014 tilastojen mukaan noin 914 000 nautaa. Jos alle yksivuotiaat vasikat vähennetään tästä luvusta, meillä on 611 000 isompaa eläintä. Käyttämällä mitattuja arvoja Suomen navetoiden päästömääräksi tulisi 5 500 tonnia vuodessa. Ja jos vasikoille arvioidaan 1 000 tonnin päästö, saadaan 6 500 tonnia.

Karjasta aiheutuva ammoniakin kokonaispäästömäärä on maamme päästölaskennassa 30 000 tonnia, josta navetasta on laskettu tulevan likimain 29 prosenttia. Tämä vastaa 8 700 tonnia päästöjä.

Päästölaskennan ja mittausten suuruusluokat ovat samansuuruiset. Luvuista on muistettava, että niissä on hyvin paljon epävarmuustekijöitä. Mittaukset on tehty pääosin kylmissä ja viileissä karjarakennuksissa, jolloin mittauksiin perustuva alempi arvio voi johtua tästä.

Suomen ammoniakin päästölaskennassa käytetään lannan lämpötilasta johtuvia korjauskertoimia (Grönroos ym. The Finnish Environment 8/2009).

Navettojen osalta nämä perustenevat lämpimiin rakennuksiin, uudet rakennukset ovat pääosin kylmiä tai viileitä, jolloin ammoniakkia muodostuu vähemmän.

Mallien lämpötilakorjauskertoimet kannattaisi tarkistaa, koska ne perustuvat arvioihin, ei mitattuihin arvoihin. Myös esimerkiksi navetoiden tyypit ovat muuttuneet.

Samoin kannattaisi miettiä ulkovarastojen rakentamista siten, että lanta pysyisi esimerkiksi varjoisan paikan ja maan jäähdyttämisen ansiosta mahdollisimman viileänä.

Kattaminen paras keino

Ammoniakkipäästöjä voidaan vähentää ruokinnalla, mahdollisimman pienellä lanta-pinta-alalla, lämpötilalla, pH-säädöllä ja lannan kattamisella.

Kattamiseen riittää lantakerroksen pinnan peittäminen, jolloin peittämistavasta johtuen saadaan 40–80 prosentin vähennys varastoinnin aikaisissa päästöissä kattamattomaan verrattuna.

Paras on tiivis katos ja paksu vettä hylkivä katekerros ja heikoin on lannan kuorettuma ja oljen tai turpeen käyttö.

Jos katos ei ole tiivis ja ilmavirtaukset pääsevät lantakerroksen pintaan eli pinnalla tuulee, silloin sen tehokkuus on olematon. Pinnan peittäminen esimerkiksi styroksilla on tällöin parempi ratkaisu.

Toisaalta katos estää sadevesien pääsyn säiliöön. Sadevesi voi hieman alentaa lannan lämpötilaa mutta lisää lietteen määrää ja lisää siten varastointi-, kuljetus- ja levityskustannuksia. Säiliön tiivis kattaminen on kuitenkin kallis ratkaisu.

Lannan ammoniakkipäästöt ovat osa ruuantuotannon päästöjä. Kulutustottumukset ja ruuan kysyntä vaikuttavat alkutuotannon ohella päästöihin.

JUKKA AHOKAS
MIKKO HAUTALA
LAURA ALAKUKKU
Ahokas (maatalousteknologia) ja Alakukku (maatalouden ympäristöteknologia) professoreita ja Hautala yliopistolehtori Helsingin yliopiston Maataloustieteiden laitoksella.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

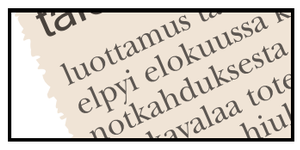

EU ratkomaan susikiistoja

Kalevan mukaan on tärkeää, että EU perustaa neuvottelukunnan, jossa yritetään ratkaista suurpetojen suojelusta aiheutuneita kiistoja.

”Eri osapuolia – luonnonsuojelijoita, maanviljelijöitä, metsästäjiä ja poronhoitajia – käsittävän neuvottelukunnan perustaminen on ainakin hyvä yritys etsiä keinoja liennyttää riitoja.”

”Eri puolille Suomea on perustettu alueellisia suurpetoneuvottelukuntia. Ne ovat onnistuneet lientämään riitoja, mutta eivät poistamaan niitä.”

”On tärkeää, että EU panee oman lusikkansa ristiriitojen selvittämiseen perustamalla neuvottelukunnan. Onhan EU yksi merkittävä tekijä kiistojen ytimessä.”

Käylän puolesta taisteltava

Kuusamon kalanviljelylaitoksen (Käylän laitos) toiminta on uhattuna Luonnonvarakeskuksen aloittaessa vuodenvaihteessa, kirjoittaa **Koillissanomat**.

”Yhdistämisellä haetaan rahallisia säästöjä. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että melkoinen osa tutkimuslaitoksista tullaan ajamaan alas ja henkilöstöä vähennetään.”

”Olisi harmi, jos Kuusamon laitos lakkautettaisiin. Kuka hoitaa silloin laitokselle määrätyn tehtävän itään laskevien jokien uhanalaisten taimenten säilymisestä? Laitos on ollut myös Käylän kylälle eräänlainen ikoni vuosikymmenten ajan.”

Biotaloudessa isot näkymät

Salon Seudun Sanomien mielestä Suomella on mahdollisuuksia nousta biotalouden edelläkävijäksi.

”Toukokuussa julkistetun ensimmäinen kansallisen biotalousstrategian tavoitteena on nostaa Suomi biotalouden edelläkävijäksi. Luonnonvarojen, modernin metsäteollisuuden ja hyvän koulutuspohjan ansiosta tähän on mahdollisuuksiakin.

Onnistuminen poikisi työpaikkoja elektroniikka- ja paperiteollisuudesta kadonneiden tilalle.”

KOLUMNI: MATTI RIITAKORPI

Intti tekee opiskelunkin epätasa-arvoiseksi

Tänään varusmiespalvelukseen astuu noin 12 800 alokasta ympäri Suomen. Kun he kotiutuvat viimeistään vuoden kuluttua, heillä riittää haukotuttavat määrät kerrottavaa ajastaan puolustusvoimissa.

Älkää olko näille tarinoitsijoille liian ankaria, vaan koettakaa ymmärtää nuorten ihmisten tilannetta. Ei heidän elämässään ole viime aikoina muuta tapahtunut.

Vielä kesän alussa kirjastot olivat täynnä pääsykokeisiin valmistautuvia nuoria. Osa oli istunut lukusaleissa jo ennen joulua, mutta suurimmat pänttäyspiirit muodostuivat viimeistään huhtikuun alussa.

Kun katsoi pääsykoekirjojensa päälle nukahtelevia abireppanoita, ei ensimmäiseksi tullut mieleen, että osa nuorista tekisi mitä vain saadakseen reilun mahdollisuuden istua heidän paikallaan.

Nyt osa niistä pänttääjistä tuulettaa onnellisesti yliopistojen ovilla, kotona postiluukuilla ja netissä. Kuukausien urakka on avannut ovet haluttuun oppilaitokseen. Juuri palveluksesta kotiutunut nuori on tuossa porukassa harvinaisuus. Usealle varusmiehelle pääsykokeet ovat vasta kaukainen haave.

> **Jos varusmiehellä ei ole opiskelupaikkaa ennen armeijaa, hän kotiutuu pahimmassa tapauksessa tyhjän päälle.**

matti.riitakorpi@maaseuduntulevaisuus.fi

Varusmiesten hankaluudet eivät nimittäin lopu ohi on -juhliin. Armeija-ajan jälkeen ei todellakaan ole helppoa mennä elämässään eteenpäin.

Jos nuori mies astuu asepalvelukseen heinäkuussa ja hänelle määrätään pisin mahdollinen palvelusaika, hän kotiutuu vasta seuraavana kesänä. Kevään korkeakouluhaku menee siis auttamatta ohi.

Parhaassa asemassa opiskelupaikan hakemiseen ovat ne kesän alokkaat, jotka kotiutuvat ennen joulua. Mikäli palvelus alkaa tammikuussa, ei edes puolen vuoden palvelusaika auta opiskelun aloittamisessa.

Päätyipä opiskelupaikaton nuori sitten kumpaan hyvänsä saapumiserään, menee sormi helposti suuhun pääsykokeiden lähestyessä. Naiset eivät tahtomattaan tätä dilemmaa kohtaa.

Armeijasta saa kyllä lomaa, mikäli mielii koepäivänä kokeilemaan onneaan. Ei kuitenkaan tarvitse olla RUK-ainesta ymmärtääkseen, ettei palvelusaikana ehdi valmistua kokeisiin.

Palveluspäivän puunmakuisten askareiden jälkeen saattaa saada muutaman tunnin vapaa-aikaa, mutta on selvää, ettei siinä välissä opitulla paljon pääsykokeissa kilpailla.

Kovasti etsimällä voi tietysti löytää niitäkin sankareita, jotka ovat sateisen leirin laidalla lukeneet kauppakorkeakoulun pääsykoekirjoja kostealla kannolla istuen ja päässeet vielä sisään.

Jos varusmiehellä ei ole opiskelupaikkaa hankittuna ennen armeijaa, hän kotiutuu pahimmassa tapauksessa tyhjän päälle. Kun aamuja on jäljellä enää nolla, voi varusmies olla työtön ja opiskelupaikaton kokonaisen vuoden. Siinä ei sitten kessun natsat paljoa lohduta.

Puolustusvoimia ja varusmiespalveluksen aloitusajankohtia voisi osoitella syyttävällä sormella loputtomiin. Mahdollisuus lieventää varuspoikien opiskeluahdinkoa on kuitenkin myös korkeakouluilla itsellään.

Jostain syystä suurin osa nuorten tavoittelemista opiskelupaikoista on haettavissa vain keväällä. Syksyn hakuvaihtoehdot rajoittuivat viime vuonna esimerkiksi Helsingin yliopistossa vain matematiikan, fysiikan ja kemian opintoihin.

Myönnetään, että ammattikorkeakoulut täyttävät joitain opiskelupaikkoja syksyisinkin. Ei nuorten voi silti olettaa hakevan sosionomin tai sairaanhoitajan koulutukseen vain siksi, että paikkoja olisi tarjolla. Korkeakoulupaikka on yhtä tyhjän kanssa, jos se on otettava vastaan vain, jotta ihminen voidaan siivota pois syrjäytymistilastoista.

Jotta varusmiespalvelus ei aiheuttaisi epätasa-arvoa kolmannen asteen koulutuksen yhteishaussa, ehdotan tehtäväksi toista kahdesta mahdollisesta siirrosta. Joko palveluksen aloittamisen ajankohtia muutetaan niin, että useammalla kotiutuvalla on todella aikaa valmistautua pääsykokeisiin, tai sitten opiskelupaikan hakeminen syksyllä tehdään samanarvoiseksi kevään haun kanssa.

Varusmiespalveluksen voi perustellusti väittää olevan halpa ja suhteellisen tehokas tapa järjestää maanpuolustus. Se ei kuitenkaan myöhästytä miesten tuotteliaan työuran alkua vain palvelukseen kuluvalla ajalla, vaan paljon pidemmällekin.

Eikö kukaan ajattele lapsia? Eikö kukaan ajattele bruttokansantuotetta?